

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 6. Устава Републике Србије, према коме Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује «правни положај привредних субјеката» и «систем обављања појединих привредних и других делатности».

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Доношењем Закона о осигурању («Службени гласник РС», бр. 55/2004 и 61/2005), крајем маја 2004. године, стављен је ван снаге Закон о осигурању имовине и лица («Службени лист СРЈ», бр. 30/96 и 53/99).

Решења садржана у овом закону произашла су из потребе подизања квалитета обављања делатности осигурања, у складу са стандардима који постоје у развијеним тржишним привредама, а пре свега међународним стандардима супервизије у осигурању (IAIS) и директивама Европске уније у области услуга у осигурању, као и због потребе обезбеђивања ефикасне контроле и надзора над пословањем друштава за осигурање и других субјеката који обављају делатност осигурања.

Међутим, у досадашњој примени закона и његовим спровођењем у пракси дошло се до сазнања да треба извршити значајније измене постојећих решења у Закону о осигурању. Обзиром да би за прихватање и спровођење тих измена требало обавити и шире расправе са заинтересованим субјектима у области осигурања, опредељење је да овом изменом треба обухватити само она питања чије је решавање нужно за наставак процеса стабилизације тржишта осигурања. У том смислу предлажу се измене и допуне Закона којима се стварају услови за потпунију контролу испуњености услова за оснивање друштава за осигурање и других субјеката у области осигурања, а нарочито провере бонитета оснивача и чланова органа тих лица, неопходно усклађивање органа друштава за осигурање са Законом о привредним друштвима, прецизирање одредаба Закона у погледу искључивања могућности да се продаја услуга осигурања врши тзв. мултилевел системом, регулисање одговорности за штету Народне банке Србије и запослених у Народној банци Србије насталу обављањем дужности и прецизирање надлежности Народне банке Србије у поступку контроле пословања субјеката надзора. Такође, предлажу се и измене и допуне одредаба о приватизацији друштвеног капитала друштава за осигурање.

Законом о изменама и допунама Закона о осигурању («Службени гласник РС», број 61/05) регулисан је начин и поступак продаје друштвеног и државног капитала у друштвима за осигурање, с тим што се одређује да Министарство финансија покреће, а Агенција за осигурање депозита, основана посебним законом, (у даљем тексту: Агенција), организује и спроводи поступак продаје наведеног капитала.

Полазећи од природе и специфичности делатности осигурања, правног положаја осигуравајућих друштава у односу на остале привредне субјекте, те чињенице да су Законом о осигурању послови надзора над обављањем ове делатности стављени у надлежност Народне банке Србије, као финансијске институције, то је, сагласно одредбама Устава Републике Србије и Закона о приватизацији, посебним законом (*lex specialis*) регулисан поступак приватизације друштава за осигурање.

Чињеница да су друштва за осигурање везана за сферу финансијског пословања, а надзор и контрола њиховог пословања поверена Народној банци Србије, издваја их од осталих привредних субјеката. Наиме, регулисање процеса приватизације, односно продаје друштвеног и државног капитала на начин како је то предложено у овом закону оправдано је и економски целисходно и за Републику Србију и за друштва за осигурање.

Измене које се предлажу у вези приватизације капитала имају за циљ да изједначе права запослених у друштвима за осигурање са правима запослених у предузећима чији је капитал приватизован. Наиме, овим изменама се напушта концепт исплате одређене

новчане накнаде запосленима у друштву за осигурање које се приватизује, већ се утврђује да се на поступак приватизације сходно примењују одредбе општег закона о приватизацији. То конкретно значи продају 70% друштвеног капитала у поступку приватизације, поделу акција без накнаде запосленима и евидентирање акција у Приватизационом регистру.

Такође се овим изменама предвиђа да се део средстава остварених из купопродајне цене, у одређеном проценту, усмери у гарантни фонд осигурања, чиме би се знатно увећала његова капитална база.

Измене које се овим законом предлажу неопходне су како би се јасније прецизирали и одређени појмови у Закону о осигурању и на тај начин избегле било какве нејасноће у примени.

III. САДРЖИНА ЗАКОНА – ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. овог закона у члану 3. предвиђа се могућност да огранак страног друштва за осигурање, уз дозволу надлежног органа, односно Народне банке Србије, обавља делатност осигурања. Примена је везана за приступање Републике Србије Европској унији.

Чланом 2. овог закона у члану 15. омогућава се друштву за осигурање да вишак ризика који не може покрити сопственим средствима реосигура, како код домаћег тако и код страног друштва за реосигурање. Примена је везана за приступање Републике Србије Европској унији.

Чланом 3. овог закона у чл. 26, 82. и 95. изоставља се узајамност као услов за оснивање друштва за осигурање и других субјеката надзора, као и за добијање лиценце за обављање послова заступања, односно посредовања у осигурању. Примена је везана за приступање Републике Србије Европској унији. Напомињемо да је елиминација реципроцитета из Закона о осигурању услов за улазак у Светску трговинску организацију, што је као део Акционог плана Влада усвојила марта 2006. године, те је потребно преиспитати рок за примену ове одредбе.

Чланом 4. у члану 33. додаје се нови став којим се прецизира да се лица повезана путем капитала, управљања или на други начин, у поступку оцене учешћа у капиталу посматрају као једно лице, јер та лица представљају у економском и корпоративном смислу једно лице.

Чланом 5. овог закона у чл. 35, 39. и 94. прецизира се ограничење које се односи на учешће физичких лица у органима субјеката надзора у осигурању, тако што се то ограничење односи само на принудну, а не и добровољну ликвидацију, као и да обухвата период од отварања тог поступка.

Чланом 6. овог закона у члану 44. одређује се рок од годину дана у коме оснивачи којима је захтев за издавање дозволе за оснивање субјекта надзора одбачен или одбијен не могу поново поднети исти захтев. (Променом члана 28 односно уводним

Чланом 7. овог закона врши се измена члана 47, којом се предвиђа да се на органе акционарског друштва за осигурање примењује закон којим се уређују привредна друштва. Овим се отклања садашња неусклађеност решења из Закона о осигурању и Закона о привредним друштвима, по питањима структуре и надлежности органа друштва за осигурање.

Чланом 8. овог закона у чл. 78, 93. и 103. врши се усаглашавање са Законом о привредним друштвима, тиме што се изоставља статут као обавезан акт у поступку оснивања лица која обављају послове непосредно повезане са пословима осигурања.

Чланом 9. овог закона прецизирају се решења у погледу лица која обављају послове посредовања и заступања у осигурању, тако што се изричито предвиђа да те послове могу обављати само запослени у друштву за посредовање, односно друштву за заступање у осигурању, односно код заступника у осигурању. Ово прецизирање је нужно како би се на тржишту осигурања на изричит начин искључила продаја услуга осигурања путем

различитих уговорних односа, који су основа за постојање такозваног мултиледел система продаје.

Чланом 10. овог закона додаје се нови члан 180а, којим питање одговорности Народне банке Србије и запослених у Народној банци Србије који обављају послове надзора у области осигурања, регулише се на истоветан начин као и у вршењу надзора у области банкарског пословања, чиме се одговорност Народне банке Србије и њених запослених у појединим секторима рада стављају у исти положај.

Чланом 11. овог закона прецизира се надлежност Народне банке Србије да у поступку надзора може вршити контролу појединих активности субјеката надзора чији је основ настанка у периоду пре преузимања надлежности Народне банке Србије за вршење надзора у делатности осигурања. Овим се обезбеђује да Народна банка Србије може да своју функцију надзора, односно контролну функцију остварује над целокупним пословањем друштава за осигурање, односно субјеката надзора. Ово прецизирање се односи на пословање које је у току, а чији је основ настанка у ранијем периоду. Истовремено, овим се отклања правна празнина у погледу континуитета надзора у области осигурања, јер основним решењем из Закона о осигурању није обезбеђен тај континуитет. У противном, пословање друштва за осигурање које се одвијало по ранијем закону о осигурању, остало би изван могућности било какве контроле и евентуалне одговорности.

Чл. 12. и 13. овог закона продужава се рок за разграничавање послова животног и неживотног осигурања, као и послова осигурања и реосигурања до 31.12.2009. године.

Чланом 14. овог закона се прецизира да је предмет приватизације друштвени капитал исказан у акцијама, као и да друштва за осигурање имају обавезу да искажу друштвени капитал у акцијама и упишу те акције у Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности.

Чланом 15. овог закона се прецизира да се у процесу приватизације продаје 70% друштвеног капитала, чиме се прави аналогија са решењем из Закона о приватизацији.

Чланом 16. овог закона прецизира се шта се сматра трошковима продаје друштвеног капитала у поступку приватизације и уводи се појам посебне накнаде и утврђује да висину те накнаде прописује министар надлежан за послове финансија.

Чланом 17. овог закона укида се појам новчане накнаде запосленима из разлога што је сврха ових измена изједначавање запослених у друштвима за осигурање са запосленима у предузећима у погледу њихових права у поступку приватизације.

Чланом 18. овог закона предвиђа се издвајање износа од 10% од остварене купопродајне цене за потребе гарантног фонда осигурања, чиме се спроводи капитализација тог фонда.

Чланом 19. овог закона проширује се сходна примена закона којим се уређује приватизација на поступак приватизације капитала у друштвима за осигурање и у делу којим се уређује пренос капитала без накнаде.

Чланом 20. се утврђује примена појединих одредаба овог закона.

Чланом 21. прецизира се да се поступци приватизације започети до дана ступања на снагу овог закона имају окончати по одредбама овог закона.

Чланом 22. овог закона предвиђа се дан ступања на снагу овог закона.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства из буџета Републике Србије.